

КЕЛТ НОПІ.

ЛЕНІН І СЕЛЯНСТВО.

(Докінчення). Соціал-революціонери докоряли Леніну, що він узяв земельний програм у них, але Ленін зумів укласти до програму те, чого в есерів не було — революційність, практичне розв'язання ситуації та надання вільної творчості широким масам. В цю творчість Ленін не похитав віри.

Інші партії, що наче-б то виставляли вигідні для селянства програми, тепер виявили цілком своє дрібно-буржуазне відношення в земельному питанні. Вони або пропонували селянам землю за викуп, або обіцяли їй землю після Уставних Зборів, в які селяне не вірили. Ленін поставив питання прямо: земля — селянству негайно й без всякого викупу. Це, по перше революційно-зацікавлювало його в переможній пролетаріаті.

Коли-ж влада була вже в руках більшовиків, т. Ленін зумів зацікавити селянство в тому, щоб зберегти й зміцнити владу. Селяне брали участь і в самому будівництві через свої органи на місцях, що складалися з них саміх. В першій момент треба було розсолювати селянство, виділити з нього близький пролетаріатові елемент, і т. Ленін підтримує ідею організації комітетів незалежного селянства, що її виставляв ще до жовтня. Тільки через ці комітети незалежного селянства найбільш населені села могли оборонити свої інтереси при розділі землі від час гострої громадянської війни.

Ленін крім того енергійно підтримує організацію колективних господарств, як для того, щоб об'єднати довкола них найбільш населені, так і для того, щоб привичаючи селянство до колективного землекористування взагалі.

Допомагаючи бідності й борючись проти куркуліства, т. Ленін ясно бачить і роллю середнього селянства. Питання про правдиве відношення до середнього селянства він висуває, як одно з основних питань революції та господарного будівництва на селі, вже коли період громадянської війни пройшов і можна було заходитися біля будівництва. Промова Леніна на осьмій з'їзді партії, це — блискучий класовий аналіз селянського господарства, просякнутий властивим Ленінові практицизмом. Резолюція, яку прийняв цей з'їзд, є логічним висновком ленінського аналізу й намічає правильну лінію відносно середняцтва. Шістьа точка цієї резолюції говорить так:

В сучасній менш значуща руйна, викликаючи по всіх країнах світу чотириохрідну війну імперіалістично через грабіжницькі інтереси капіталістів, особливо гостра в Росії, стає середній селянин в важке становище. Беручи це на увагу, закон Ра-

дської влади про надзвичайний податок укладіть від законів усіх буржуазних урядів у світі і встановлять податок, щоб тиск податків падав ніким на куркулі, на нечисленних представників експлуататорського селянства, що нашкодило собі особливим багатством під час війни. Середнє селянство треба обкладати податком так, щоб це було не важко для його. Партія вимагає, щоб середнього селянства надзвичайний податок знизився майже у всякому разі, не зупинившись навіть перед зменшенням числа загального податку.

Далі в резолюції говориться про необхідність самої широкій підтримки того-ж таки середнього селянства. Цього вимагає, як інтереси середняків, так і інтереси відродження народного господарства. Звідси йшов й другий крок так само висунутий тов. Леніном: заміна продкроскладки (харчової розкладки), котра полягала в тому, що селянин віддав усі чисто лишки продуктів, залишаючи собі лише необхідне для прожиття та посіву, продподатком (продвольчим — харчовим), коли селяне видавали тільки частину своїх лишків, а з рештою могли робити, що хотіли. Цей засіб викликало те, що селянське господарство було зруйноване громадянською війною. Правда, промисловість потерпіла ще дужче, але С. Р. С. Р. — країна переважно селянська і руйна сільського господарства болочче відчувалася по всіх галузях життя. Відновлення народного господарства треба було починати з сільського господарства; в першу чергу треба було в цьому зацікавити селян. Звичайно, селянин став краще вести своє господарство, коли-б знав, що частина лишків лишається йому та й реалізація цих лишків дала-б йому змогу поліпшити своє господарство. Це правило розраховував тов. Ленін і зробив слідуючий логічний крок після переходу від розкладки до податку, поставивши питання про вільну торгівлю.

Для того, щоб селянин мав усю потребу на ринку, треба було денационалізувати дрібну промисловість, що рішучо значення для держави не мала й виробляла речі потрібні для селянина та його господарства; а держава занята організацією великої промисловості, не в силах була витратити засобів на промисловість дрібну. Так зародилася нова економічна політика (НЕП). — Але для Радянської влади не було небезпеки потонути в хвилі приватного капіталу, що почав відроджуватися, бо дякуючи геніальному плану тов. Леніна, команди висоти залишалися в руках Радянської влади.

Дуже небезпечним було-б, як би приватний капітал захопив увесь селянський ринок, і Ленін рішучо ставить перед партією завдання утворення широкій масової кооперації — сільсько-господарської, креди-

трової та споживчої. Тов. Ленін дав цілком підход до кооперації, довіряючи, що коли думка про введення соціалізму мирним шляхом кооперації при капіталістичному ладі є утопією, то при Радянському ладі кооперація є дійсним засобом утворення соціалістичного господарства, в першу чергу — на селі.

І весь Союз покритися мережкою кооперативних організацій, що допомагали всьому населенню, а особливо селянству.

Ленін зумів зацікавити селян і електрифікацією. На селі, спочатку де-не-де, а потім усе частіше стала з'являтися електрична лампа; це, загальноявніше для канадських фермерів та робітників, в С.Р.С.Р. було до того часу тільки по великих містах та дуже часто по тих робітничих містечках, що купились довкола майн. Цю-ж до селянина, то він і мріяти не міг про електричний дивичи чи лугу для свого поля, ні про оту маленьку лампочку, що нагріти завітала до його хати, як радісний вістник про час широкого вжитку електричних машин у сільському господарстві.

А тим часом, на сцені, пісня непу, пішов швидкий процес відродження капіталістичних відношень. Куркулі зміцнівши економічно, почали захоплювати й політичний вплив на маси селянства. Щоб не допустити до цього, тов. Ленін підніс думку шестфа місце над селом і кинде гасло "смічка", з захватом підхоплює партією й передовими безпартійними. "Смічка", це — пристосування промисловості до інтересів сільського господарства, взаємне обслуговування міста й села та культурне обслуговування містом села. Дякуючи тому, що це гасло практично переводиться в життя, пролетаріат міста й найбільш сільське все могутніше змикаються в єдине коло комуністичного будівництва. Цей союз робітників і селян, що робить С.Р.С.Р. непереможним — найбільша заслуга Р. К. П. та її геніального вельетя-провідника перед світовою комуністичною революцією.

Цим шляхом, що заповів т. Ленін, пішли пролетарські партії інших країн, котрі стали у себе розсолювати селянство, організувати селянські маси, і поруч з пролетарським Комуністичним Інтернаціоналом виріс його вірний та міцний спільник — Селянський Інтернаціонал, перший в світі.

Бідне селянство всіх країн на прикладі С.Р.С.Р. бачить, що інтереси пролетаріату це — його інтереси й об'єднує свої сили проти спільного класового ворога.

І фермерство Канади не буде останнім. Досі це роспоріаніше й слабе, воно об'єднане свої сили з пролетаріатом та його авангардом — Комуністичною Партією, виконуючи заповіт Леніна.

Хочу написати тут про подію, яка приключилася мені з одним "паном мещаном". Перед двома місяцями я написав листа в приватній справі до одного адвоката в Галичці й назвав його "товаришом доктором". Відповіді я від нього не одержав, лише з дому мені написали, нащо я його назвав "товаришом", котрим словом він дуже образився. І так я образив "пана мещанас" і тепер не знаю, яким способом його переперити. Я того "пана мещанас" уважав за трудящу людину

Кетмар, Б. К.

Котить якийсь скоростріл і згодом все втихає. — Наші посуваються вперед — думаю собі.

До мене долітає з шляху торохкіт підвод. Придушено гудять автомобілі. Висуваю з куців голову і обережно розглядаюся. Шляху не видно, заслоняють вілхи. Лягаю назад в ривчак і думаю. Неможе-ж бути, щоб наш наступ був зломаний! Це тільки хвилена невдача, смілий набіг, що найбільше приміненій в громадянській війні. Ще-ж сьогодні ранком читав я в дивізії звітлення, що кінна армія успішно наступає. В селі мабуть знову наші.

Але лежу ще декілька годин. Довкола мене ціле царство. Ось божа корівка блукає по заболочених цоботях, малий жучок швидко правдує кудись, червчак веться, як-би танцював і навіть павук-капіталіст розвісив своє паутиння на двох стеблах зілля. Жде на жертви.

Вже й сонце хилиться, а я все ще лежу. Втім — долітає до мене відгомін чистей розмови. Вдруго боці потоку, жінка сапає бараболою, а чоловік, в робітничому картузі стоїть біля неї і говорить щось.

Складаю чоботи й шинелю, залишаю шапку і наче не військова людина, (бо тільки в білій блюзі), вилажу з кривий та направляюся до людей.

ЗАРІБОК БЕЗ ПРАЦІ.

Форд Мотор Компані, фабриканти автомобілів, на чолі котрої є Генрі Форд, була з'організована около 20 років тому назад з основним капіталом \$95,000.00. Готівкою всего було вилучено \$25,000.00, а крім того шеврої рудчак за сплаченя довіг до старцарування матеріалів, або даяли ноги (вексал).

Спільники звали були шері в слідуючу суму грошей:

Table with names and amounts: Генрі Форд \$25,500.00, А. П. Малкомсон \$25,500.00, Дж. С. Грей \$10,500.00, Дж. Ф. Дожд \$5,000.00, Г. Г. Дожд \$5,000.00, Г. Г. Ректам \$5,000.00, А. Стрелов \$5,000.00, Н. Г. Беннет \$5,000.00, В. Н. Фрей \$5,000.00, Дж. Коенс \$2,400.00, Н. Дж. Вудгалл \$1,000.00, Р. В. Коенс \$100.00.

Форд дав до спілки за свої шері автомобілів, а Малкомсонів дав шері на \$25,500.00 за те, що той поручився за виплату довіг на \$7,000.00. Братя Дождж на платили готівкою, але згодилися доставити матеріалів на суму своїх шері. Більшість о-станніх шерів дали ноги (вексал) на частину або і на всі шері.

В короткі часі Стрелов продав свої шері Коенсові за \$25,000.00, а Коенс в свою чергу продав шері в Бритні Коломбі. Коли-б він був держав шері Форда до теперішнього часу, то зараз їх можна було-б продати за 50,000,000.00. Влозені гроші на шері копаній золота пропали.

Малкомсон продав свої шері Фордові за \$175,000.00. Тепер обчислюють, що ті шері вартували-б 250 мільонів дол.

Беннет, Вудгалл і Фрей продали свої шері заради після Малкомсона. Беннет і Фрей дістали за них від Форда і Коенса по \$25,000.00. Форд купив шері від Вудгалла за \$5,000.00.

Р. В. Коенс, сестра Джеймса Коенса, вибрала \$335,000.00 за \$100,000.00 влозені ною не шері.

Джеймс Коенс, котрий влозив \$5,000.00 і закупив шері від Стрелова за \$25,000.00, вибрав на ті шері \$39,500,000.00.

ПРО НАВЧАННЯ.

Учора так було, і нині так, і завтра так, позавтра так, і позавтра буде так... І чи все так буде? Ні, то неможливо, щоб все було однаково.

От так думав я у свій час по праці. Як є десь більший гурт людей, там є вчитель, а тут хіба бувають писати про навчання і учителя.

Ось "Українські Робітничі Вісті" і "Робітниця" приходять і бачу, читаю, слухаю своїх правдивих учителів. Від коли це навчання тягнеться? Мабуть від віків.

І що-ж воно таке, те навчання? Кажуть люди, що високо учені пишуть книжки тому, що хочуть віно жити. Тому пишуть, щоб ті почування, котрі нині душе того, хто пише, що не осталися в інших. Воно по часті так і є, а може й дійсно так, бо на-кози-б люди не передавали одні другим своїх переживань в книжках, то ми не мали-б нині за собою ніякої історії ані культурних здобутків. Тому честь і слава тим людям, що пишуть і вчать.

Честь, але не всім. Чому? А тому, що навчання — одних людей не є рівне навчанню других, не однако-ве воно.

От так заглубившись думками в него, що від віків тягнеться воно, значить: від віків учать розумні думки, і ще тому не край. Хотів спитати сонце день у день, а з навчанням і по нині ніч. А чому? Мабуть тому, що навчання не є малаоважна річ.

Були вже річні учителі, ще перед Христом. Фарисей, книжники і сам Христос пробував, учив і не од-годов. Зовняли його й розвивали. І не-одна людина з Заболотова та Станисла-ва і ми там сиділи 4 дні. Там списали протокол, фотографували на всі боки, а потім виставили до Коло-миї, де ми сиділи вже до кінця. І ви-йшов з турми по тижневі, а я сидів три місяці і позовому.

"Нас усіх арештовано було 140. Були арештовані з оних сім: з Івнешь Трійці, Рідник, Демича, Заболотова, Тузюкова, Олешкова і двоє з Рожно-ва. Корбуток десь утік і хоч за ним дуже перешукували, то не знайшли, де він перебуває. Нас випустили з турми 13 серпня, а за місяць, тобто 11 і 12 вересня ми мали розпрас-я, а це більше обумовичено маси 3. вересня і майже всі були посадузаву-дені. І так, одна жінка з Олешкова за-суджена на 1 рік турми за те, що ніби то вона мала промову і звинала людей, щоб йшли на війне, а на війну звиналася поміж людьми. Це, розуміється, неправда, бо вона промови не мала, тільки Корбуток. Один з Тузюкова, що був пробийний жандремським багнетом, засуджений на 6 міся-ців, з Івнешь один засуджений на 6 місяців, один на 3 місяці, а один дістав місяць. А ті, що мали розпрас-я 11 і 12 вересня, посадузавудені одні на 1 місяць, другі на 3 тижні, а інші на 1 тижневі. Я дістав два тижні, але нам зарохавоно те, що ми сиділи інквізитом. Жінки і дівчата по-кастували по тижневі."

Далше поданий опис першомай-ської демонстрації в Заболотві, по-добий до того-ж, що вже свого часу був поданий в нашому часисі. За-наслідком цієї справи до одного адвоката в Галичці і назвав його "товаришом доктором". Відповіді я від нього не одержав, лише з дому мені написали, нащо я його назвав "товаришом", котрим словом він дуже образився. І так я образив "пана мещанас" і тепер не знаю, яким способом його переперити. Я того "пана мещанас" уважав за трудящу людину

ЛИСТ З ПАНЬСЬКО-ШЛЯХЕЦЬКОТ НЕВОЛІ.

Тов. А. Цицак з Вейи, Алта, прислав до поміщення в "У.Р.В." лист від свого товариша з Ситинського повіту, в якому описані панськьо-шляхецькі переслідування і кари після відомої першомайської демонстрації в Заболотві. Товариш бажав, щоб тутешні українські робітники в фермері взяли собі примір з наших старокравецьких братів, що не лякаючись багнетів ні куля, йшли виступати свято працюючих і борючись за своє освободження.

Тому, що лист обговорюється в ко-жодому нашого часисю "спрабу" і тому, щоб не наругувати автора ли-ста на евуентуальні переслідування польськьо-шляхецького владдо, не по-дамо його в цілості, тільки деякі ви-ривки.

"Широ дякую — пишеться в листі — що Ви до мене написали і я дещо додвася про тамошній робітничий рух і так само широко дякую за від-гук в газеті "Українські Робітничі Вісті". Ви пишете, що писали мені "Українські Робітничі Вісті" з 1 мая, але я їх не отримав. Листа від Вас з листами в сам не відібраю, бо бу-ють на відпочинку у арешті за 1 мая. Я думаю, що Вам вже відомо про 1-майське віче в Заболотві. Я з 1-го ма-я арештований 2 мая і виставили були нас з Заболотова до Станисла-ва і ми там сиділи 4 дні. Там списали протокол, фотографували на всі боки, а потім виставили до Коло-миї, де ми сиділи вже до кінця. І ви-йшов з турми по тижневі, а я сидів три місяці і позовому.

"Нас усіх арештовано було 140. Були арештовані з оних сім: з Івнешь Трійці, Рідник, Демича, Заболотова, Тузюкова, Олешкова і двоє з Рожно-ва. Корбуток десь утік і хоч за ним дуже перешукували, то не знайшли, де він перебуває. Нас випустили з турми 13 серпня, а за місяць, тобто 11 і 12 вересня ми мали розпрас-я, а це більше обумовичено маси 3. вересня і майже всі були посадузаву-дені. І так, одна жінка з Олешкова за-суджена на 1 рік турми за те, що ніби то вона мала промову і звинала людей, щоб йшли на війне, а на війну звиналася поміж людьми. Це, розуміється, неправда, бо вона промови не мала, тільки Корбуток. Один з Тузюкова, що був пробийний жандремським багнетом, засуджений на 6 міся-ців, з Івнешь один засуджений на 6 місяців, один на 3 місяці, а один дістав місяць. А ті, що мали розпрас-я 11 і 12 вересня, посадузавудені одні на 1 місяць, другі на 3 тижні, а інші на 1 тижневі. Я дістав два тижні, але нам зарохавоно те, що ми сиділи інквізитом. Жінки і дівчата по-кастували по тижневі."

Далше поданий опис першомай-ської демонстрації в Заболотві, по-добий до того-ж, що вже свого часу був поданий в нашому часисі. За-наслідком цієї справи до одного адвоката в Галичці і назвав його "товаришом доктором". Відповіді я від нього не одержав, лише з дому мені написали, нащо я його назвав "товаришом", котрим словом він дуже образився. І так я образив "пана мещанас" і тепер не знаю, яким способом його переперити. Я того "пана мещанас" уважав за трудящу людину

Чути ви в мене? Навчання ваше де? Відаю, кров, могона, руйна, безогні, сиві каліки повуть, це наслідки вашої науки. Страшно — страшно брати на себе нині обовязок навчання! Горю вам Учителі! Страшно брати! А може ні? А он, товариші, братерська рука, і міліон... Як весело... Міліони вже зрозуміли клан!

От-ж робітнику мускулярний, дужий, блакучий у тми сам: Стані! Чувеш? — каже голорудий отой чо-ловік. Повним запалом свого духа ситяє тебе: Чи маєш ти хоч одну пре-вину розуму свого, здобуту твоїми власними силами? Чи ти може увесь не свій, а чужий? М. Дері.

НОВИЙ ВИДІЛ СУРМ. Ріджайна, Саск. Дня 23 грудня, 1924 відбувся організаційний мітинг в справі засновання Відділу Української Робітничої Мозаї при Філі Товариства У.Р.Ф.Д. в Ріджайні. На мітинг прибуло поважне число молоді і по рефераті тов. В. Головача почало впис членів до Відділу СУРМ.

На разі до відділу вписалося 15 членів і членкинь. І так відділ, за-початкований і в віро, що розвинеться в будучині в сильний відділ. Вибрано Відділову Виконавчу Раду і після цього мітинг розвязано. Мандрівник. Сталетон, С. Д. Шанюна Редакція! Анкету, яку Ви прислали на адресу т. В. Гарасима, ми прочитали в відділі У.Ф.Р.П.А. Ми є згодні з тим, що пишуть "У.Р.В.", бо тільки робітничая преса ширить свідомість серед робітничая.

В цих місцевостях є поперх то украї-нських фамалій і около 70 дітей шкільного віку. Щодж до організа-ції, то тут є відділ Укр. Нар. Союзу — 50 членів, Проведення — 10 членів і відділ ім. П. Шеремети — 5 членів. А що всі ті робітники читають? Чле-ни У.Н.Союзу передплачують "Сво-боду" — з примусу, але не читають. Тяжко стрінути людину, щоб чимсь інтересувалася, а самогонею то май-же всі інтересуються. Читальні не-ма і ніхто про не не дає. Приїде питання про будову шкіл, то одні хочуть, а другі не хочуть. Навіть зобути свої відбудувати в польськьо-готелі. Годі з таким людьми шось-доброго зробити, бо вони не читають "Як-би порівнати те все, що знаю, з робітничої преси, але ворожу, або ні-чим, що не знаю, то вишлю-б, що я-вкої.

Перечитавши вашу анкету і розу-міючи значіння робітничої преси, ми членів відділу У.Ф.Р.П.А. і т-ва ім. Шеремети рішили передплатити для своїх членів "У.Р.В.", а на передаду по по \$1.00 зложили слідуючі товари-ші: І. Гарасим, В. Гарасим, П. Зелеший і Т. Талай. А на закінчення клічемо. Хай живе робітничая преса!

А в темряві з голими грудми чоло-вик зі смолоскіптом в руці б'ються. Обкрадений б'ється. Він вже давно перестав смерті лякати. І кляче він в таку темну ніч: Де ви учителі? Навчання ваше де? Кляче: Я запла-лю світ! А-а-а!

Навчання? Манія проклята. Дух злий. Бо дивіться, он де!.. Грішник прибранний в золоту виходить на ам-вон, та немаче шахрай на торгу, сла-ну лакомо пролікає, руки затирає, починає, огдає річ. Навчання. Хоче бути він другого розумом, чутям, душею, смаком і всім цілим його є-ством. А в кутку ой там шенце мо-литув атеїст, у наш цей великий ліст. Річ твоя — не навчання, але навча-ня гадюче і болоче на все красне, правдиве і святе. А щоб ти здох, щоб тобій той брехливий язык всох і поки не умру, то тобій віри не й-моу. Бо дійсно, правдиве, навчання є зо-всім легка і приступна річ.

Правдиве навчання є творчий дух і тому нині міліони служать йому. Дивіться, слухайте! Кляч який тог чоловіка з голими грудми.

ДО ВИДОМА ФАРМЕРАМ В ОКОЛИЦІ ВЕГРЕВИД, АЛТА. Цим подаємо до відомо у-країнським фермерам в околиці Вегревид, Алта, що як но-ву, так — і задегу передпла-ту на "Українські Робітничі Вісті" і "Робітницю" пресо-вий фонд можуть складати на руки т. І. Соколова в Вегре-вид. Часто буває, що фермер не має часу сам піти на почту та клопотатися пересилкою грошей, то краще дати їх в руки того товариша, котрий жи-є в місті і може залобити се зро-бити не тільки без жадної за-плати, але ще й фермер не по-требує платити за пересилку. Редакція "У. Р. В."

М. ІРЧАН. В БУРЯНАХ

Другий том спогадів з громадянської війни на Україні 1920 року.

(Продовження.) Видиряючись на беріг, хоч все ще не підво-джу очей від леґіонера. (Як-би він знав, як "премно" дивитися в цірку руйниці, з якої ось-ось вилетить куляка і повалить вас трупом!) Мазур нетерпеливо і безрадно бігає по містку, замірюється, кричить. А я знаю, що іншої до-роги він немає, як тільки скочити у воду, як я або — вистріляти.

Без віддиху біжу дугом, стругачу в багнах, ховаюся поміж кущами і пронизую очима око-лицю, щоб не наскочити на другу чортяку. Але довкола прикра-мертвельська тиша. Ніде ані ви-стрілу, ані крику. І мені починає видаватися, що і спляю. Але-ж ні! Це це правда, гірка правда! Треба бігти, треба заховатися, бо не смерть, а муки... Червоне-роспанене залізо, голки під нігті...

І біжу, кудись несуть очі. Поміж високим о-черетом, поміж лозотину і вільхами. Все далі від шляху. Луг кінчиться. Перед очима довгі хліви цу-кроварняної економії і віде, ні живої душі. Ки-даюся в бік, рачують ривчаком залажу в гущу татарського зілля покритого зверху буйною лозиною. Ганболо віддіхаю. І дивно, що я спокій-ний. Серце так рівно бється, як-би я ховався перед дощем, а не смертю. Але думаю, чи без-

печний мій сховок? Довголітній-воєнний до-свід каже: — Як-що тут ворог, 35 верств за фронтом, ясна річ, що він прорвався більшими силами і головна його мета захватити штаб дивізії та обоз. Як-що я заховаюся в ривчаку, це не дуже певне місце, бо Поляки можуть наступати на станцію розстрілюючи з села і надути мене. Як-же я заховаюся в недалеких хлівах, теж небезпечно. Там може бути ворожа застава або запас, або й скоростріл на стрісі...

Але мої "воєнні" думки перервала тріскотня руйниці і скоростріл. Серед вистріль чую час від часу недалекий крик. Небаром ранок перемінується в безперервний клекіт. Дивно, що сонце світить. Як не гідко йому дивитися на все це? І калекотить-же, калекотить... А над мною ку-лі бреньять, свищуть і пригарають "катеринку" старого діда-сліпця на ярмарку...

Свята Варвара... бр-р-р-р... По світі додала-а-а... лл-л-л... Минає година, бій не втихає. З станції озивається гармата. Бабухнула, гаркнула і ядро заскавуліло, як щеня тай талануло в батно не-далеко мене. Зашипіло, але не вибухнуло. За ним друге, третє, десятє.

— Гарна штука — думаю собі. Не вбили чу-жі, то ще вбють свої... Як згряс собак гаркають з села скорострі-ли, підкинують гулоу руйниці і поважно гу-кають з залізничі гармати. А я вриваю татарське зілля і без думки ку-саю його. Пахне гарно. Оттаке зілля я ходив рвати бувало на зелені сьвята. Деяке навіть див-но свище. Вистріль віддаються і рідшають, але тор-

коть якийсь скоростріл і згодом все втихає. — Наші посуваються вперед — думаю со-бі.

До мене долітає з шляху торохкіт підвод. Придушено гудять автомобілі. Висуваю з куців голову і обережно розглядаюся. Шляху не видно, заслоняють вілхи. Лягаю назад в ривчак і думаю. Неможе-ж бути, щоб наш наступ був зломаний! Це тільки хвилена невдача, смілий набіг, що найбільше приміненій в громадянській війні. Ще-ж сьогодні ранком читав я в дивізії звітлення, що кінна армія успішно наступає. В селі мабуть знову наші.

Але лежу ще декілька годин. Довкола мене ціле царство. Ось божа корівка блукає по заболочених цоботях, малий жучок швидко правдує кудись, червчак веться, як-би танцював і навіть павук-капіталіст розвісив своє паутиння на двох стеблах зілля. Жде на жертви.

Вже й сонце хилиться, а я все ще лежу. Втім — долітає до мене відгомін чистей розмови. Вдруго боці потоку, жінка сапає бараболою, а чоловік, в робітничому картузі стоїть біля неї і говорить щось.

Скажіть товаришу — починаю я — яке зараз військо в Миронівці? — Немає ніякого. — Якто? — А так, що червоні втікли на Корсуні і Бо-гуславі, а Поляки на Київ... — А наш обоз? — Обоз забрали Поляки... — почув я від-повідь.

— А знаєте певно, що немає Поляків в селі? — Як-же не знати, всі люди кажуть — впе-внене мене. Я хвилинку подумав.

— Бачите товаришу, справа така — почав я по хвилі. Наші як не сьогодні, то завтра бу-дуть тут напевно. А я страшенно голодний, ші-лу добу немав навіть води в устах. Може-б ви взяли мене до себе, нагодували і денсубув на горниці переховали... Я за все заплачу...

Робітник, (а власне селянин, що працював в цукроварні, але окрім цього мав власну хату й землю), по моїх словах скривився, почухав по-тилицю і повільно, розсіяно почав: — Бачите... воно — так сказати... правда. Треба порятувати... звісно. Но бачите, я так сказати тоє, як би вам... Ну, просто невягд-но... може вийти з цього халепа... то, хотів я прямо, що, звісно — я взяв би з охотою, та побачить люди і — хто його зна, можуть доне-сти... До того, моя хата так сказати... на